

Тема 6. Професійна діяльність тренера-викладача

Практичне заняття № 11-12

Мета заняття: засвоїти основні вимоги до професійної діяльності тренера-викладача, отримання категорії та почесних спортивних звань.

Питання для обговорення:

1. Категорійність тренера
2. Складники професійної майстерності та структура діяльності тренера.
3. Організація тренувального процесу.
4. Посадові обов'язки тренера-викладача
5. Права тренера-викладача
6. Відповідальність тренера-викладача

Ключові слова: категорія, тренер-викладач, спортивна організація, посадова інструкція тренера-викладача.

Методичні рекомендації

Роль, значення тренера суттєво змінилися внаслідок формування і організаційного оформлення окремих видів спорту, стандартизації правил змагань, стабілізації системи проведення міжнародних змагань тощо.

Сьогодні тренер – одна з найважливіших фігур в спорті, без якого годі уявити собі сучасну спортивну діяльність. А виведення спортсмена на рівень міжнародних результатів без допомоги тренера є просто неможливим.

Сучасні тренери готуються в спеціальних вищих навчальних закладах. Більшість тренерів, як правило, мають неабиякий досвід спортивної діяльності та великий багаж теоретичних знань з різних галузей науки: теорії спорту, медико-біологічних дисциплін, гуманітарних наук тощо.

З врахуванням освіти, стажу роботи, виконуваних функцій і конкретних досягнень окремих учнів або команд тренери сьогодні поділяються на відповідні категорії.

Категорійність тренерів впливає на рівень їхньої заробітної платні. Вона встановлюється Педагогічними Радами спортивних організацій, в яких працюють тренери, і затверджуються відповідними органами державного управління спортом.

Відповідно до наказу Міністерства молоді та спорту України від 13.01.2014 № 45 «Про затвердження Порядку проведення атестації тренерів (тренерів-викладачів)», тренерам (тренерам-викладачам), які працюють в закладах фізичної культури і спорту та пройшли атестацію, присвоюються такі *кваліфікаційні категорії з виду спорту:*

- вища категорія;
- перша категорія;
- друга категорія.

Випускникам акредитованих навчальних закладів за наявності диплома присвоюється друга кваліфікаційна категорія.

Особам, які не мають спеціальної освіти або підготовки, зі званнями «Майстер спорту», «Майстер спорту міжнародного класу», «Заслужений

майстер спорту», «Заслужений тренер» може бути присвоєно кваліфікаційну категорію за умови отримання спеціальної освіти або підготовки в акредитованому навчальному закладі.

Кваліфікаційні категорії (вища, перша) присвоюються 1 раз на 4 роки.

Тренер може працювати в таких спортивних організаціях:

- дитячо-юнацька спортивна школа;
- спортивний клуб (спеціалізований, виробничий, вищого навчального закладу, військовий тощо);
- спортивна секція при будь-якій установі чи організації;
- спортивна федерація (національна, обласна, відомча);
- галузеві органи управління (Міністерство, спорткомітет);
- професійна, комерційна організація;
- будь-яка інша організація, в штатному розписі якої є посада тренера.

Професійна майстерність тренера є синтезом його постійно зростаючих професійних знань та умінь, організаційних здібностей і особистих якостей. А проявляється тренерська майстерність у неодноразовому досягненні спортивної мети найраціональнішим чином, гарантованому знаннями й інтуїцією.

Основні складові тренерської майстерності:

Блок професійних знань і навичок включає в себе загальнотеоретичну базову підготовку і спеціальну теоретичну підготовку.

До загальнотеоретичної підготовки відноситься комплекс дисциплін, які формують світоглядний рівень фахівця, включаючи знання з історичних, філософсько-правових, соціальних, медико-біологічних, спортивно-педагогічних галузей.

Спеціальну теоретичну підготовленість забезпечують знання з історії, теорії, методики, організації і педагогіки спорту, глибокі знання систем підготовки спортсменів і умов реалізації спортивного результату. Тренер мусить не лише теоретично засвоїти і постійно поповнювати арсенал своїх теоретичних знань, але й навчатися використовувати їх у конкретних умовах для виконання конкретних завдань, тобто сформулювати на теоретичній базі арсенал навичок і умінь. Ґрунтовні знання техніки і тактики обраного виду спорту, методів і засобів розвитку фізичних якостей, у поєднанні з педагогічними і організаторськими навичками характеризують рівень підготовленості тренера.

Питання для самоконтролю

1. На яких посадах можуть працювати фахівці галузі «Фізична культура і спорт)?
2. Яким є основне призначення тренера-викладача?
3. В яких спортивних організаціях може працювати тренер-викладач?
4. Що таке професійна майстерність тренера?

Практичні завдання

1. Ознайомтесь із посадовою інструкцією тренера-викладача ДЮСШ. Які розділи має посадова інструкція? Які посадові права та обов'язки має тренер-викладач?

2. Використовуючи схему, охарактеризуйте функціональні обов'язки тренера-викладача. Як вони можуть реалізовуватися на практиці?

Функціональні обов'язки тренера

Комплектація навчальних груп	Організація тренувального процесу	Організація підготовки та участі в змаганнях	Організація матеріально-технічного забезпечення	Забезпечення комплексності виховання
------------------------------	-----------------------------------	--	---	--------------------------------------

3. Ознайомтесь із результативними показниками роботи тренерів-викладачів, які враховуються при присвоєнні кваліфікаційних категорій (Наказ Міністерства молоді та спорту України № 45 від 13.01.2014 «Про затвердження Порядку проведення атестації тренерів (тренерів-викладачів)»). Визначте, які результати на Міжнародних та Всеукраїнських спортивних змаганнях дають змогу отримувати тренерам-викладачам вищу, першу і другу категорії?

Рекомендована література

Основна:

1. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень: [Підручник для бакалаврів, магістрів і аспірантів економ. спец. вузів] / М. Т. Білуха. – К.: АБУ, 2002. – 480 с.
2. Голуб Ю. І. Основи наукових досліджень: [Навчальний посібник] / Ю. І. Голуб. – Запоріжжя: ЗДУ, 2001. – 91 с.
3. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень: [Навч. посіб.] / В. В. Ковальчук, Л. М. Мойсєєв. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – К.: ВД «Професіонал», 2004. – 208 с.
4. Кушнарєнко Н. М. Наукова обробка документів: [Підручник] / Н. М. Кушнарєнко, В. К. Удалова. – К.: Вікар, 2003. – 328 с.
5. Пілюшенко В. Л. Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення: [Навчальний посібник] / В. Л. Пілюшенко, І. В. Шкрабак, Е. І. Славенко. К.:Лібра, 2004. – 344 с.
6. Сидорєнко В. К. Основи наукових досліджень: [Навчальний посібник для вузів] / В. К. Сидорєнко, П. В. Дмитренко. – К.: Лібра, 2000. – 260 с.
7. Філіпенко А. С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій: [Посібник] / А. С. Філіпенко. – К.: Вікар, 2004. – 208 с.

8. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень: [Навч. посіб. для студ. вузів] / Г. С. Цехмістрова. – К.: Слово, 2003. – 240 с.

9. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: [Підручн. для студ. вузів] / В. М.Шейко, Н. М. Кушнарєнко. – 4-те вид., виправ. доп. – К.: Знання, 2004. – 307 с.

10. Грищенко У.М. Основи наукових досліджень: [Навчальний посібник] / У. М. Грищенко, О. М. Грищенко, В. А. Борисенко. – К.: Слово, 2001. – 250 с.

11. Мацєгора І. Л. Основи наукових досліджень та інформаційна культура студентів: [Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів] / І. Л. Мацєгора, О. О. Стадніченко. – Запоріжжя: ЗНУ, 2010. – 200 с.

Додаткова

1. Ве́дь В.В. Основи наукової організації праці студентів академії / В. В. Ве́дь, А. О. Малишев. – Ужгород: Українська книга, 2001. – 240 с.

2. Британ В. Організація вузівської науки / В. Британ. – К.: Слово, 1992. – 200 с.

3. Вадзюк О. Б. Організаційні засади українознавчих досліджень у Науковому товаристві ім. Шевченка // Наука та наукознавство / О. Б. Вадзюк. – 2003. – №2. – С. 108–114.

4. Вачевський М. Основи наукової інформації. / М. Вачевський. – Дрогобич: Либідь, 1995. – 240 с.

5. Головка І. Мовленнєвий аспект викладання курсу «Основи наукових досліджень» у вищих навчальних закладах та школах нового типу: // Рідна школа / І. Головка. – 2003. – №5. – С. 27–29.

6. Документація, звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення. – К.: Вища школа, 1995. – 58 с.

7. Лудченко А. А. Основи наукових досліджень: [Навчальний посібник] / А. А. Лудченко, Я. А. Лудченко, Т. А. Примак. – К.: Наукова думка, 2000. – 328 с.

8. Лук'янець В. С. Сучасний науковий дискурс: Оновлення методологічної культури / В. С. Лук'янець. – К.: Слово, 2000. – 158 с.

9. Осінчук В. Г. Визначення основних спортивних термінів фізичної культури і спорту [Текст] : навч. посіб. / В. Г. Осінчук, І. К. Понеску. – К. : ЛДУ, 1995. – 200 с

10. Романчиков В. І. Основи наукових досліджень / В. І. Романчиков. – К.: Слово, 1997. – 450 с.

11. Спіцин Є. С. Методика організації науково–дослідної роботи студентів у вищому закладі освіти / Є. С. Спіцин. – К.: Вікар, 2003. – 248 с.